ACTA MVSEI APVLENSIS

APULUM LXIII

series ***ARCHAEOLOGICA ET ANTHROPOLOGICA***

Fondator
ION BERCIU

Editor
GABRIEL TIBERIU RUSTOIU

Colegiul editorial:
Acad. CONSTANTIN C. PETOLESCU – Academia Română
RADU ARDEVAN – Universitatea „Babeş-Bolyai”, Cluj-Napoca
DAN BĂCUEȚ-CRIȘAN – Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău
RADU BĂJENARU – Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București
NIKOLAUS BOROFFKA – Deutsches Archäologisches Institut, Berlin
VASILE IARMULSCHI – Freie Universität Berlin, Institut für Prähistorische Archäologie
FLORIAN MATEI-POPESCU – Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București
SORIN NEMETI – Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
CHRISTOPHER F. E. PARE – Universitatea „Johannes Gutenberg”, Mainz
ZENO KARL PINTER – Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu
CRISTIAN IOAN POPA – Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia
IOAN CAROL OPRIȘ – Universitatea București
EMANOIL PRIPON – Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău
AUREL RUSTOIU – Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca
CRISTIAN SCHUSTER – Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București
ANGELA SIMALCSIK – Academia Română, Centrul de Cercetări Antropologice și Biomedicale „Olga Necrasov”, Iași
VOLKER WOLLMANN – Obrigheim

Colegiul de redacţie:
RADU OTA – redactor-șef
SIDONIA PETRONELA OLEA – secretar de redacţie
GEORGE VALENTIN BOUNEGRU – secretar de redacţie
ADINA BOGDAN – membru
CRISTINEL FÂNTÂNEANU– membru
ILIE LASCU – membru
CRISTIAN TITUS FLORESCU – membru
ANCA TIMOFAN – membru

Adresa de corespondenţă:
MUZEUL NAŢIONAL AL UNIRII ALBA IULIA
510010 ALBA IULIA
Str. Mihai Viteazul, 12-14
Tel. 0258/813300

Mailing address:
MUZEUL NAŢIONAL AL UNIRII ALBA IULIA
RO – 510010 ALBA IULIA
12-14, Mihai Viteazul St.
Tel. (+40) (258) 813300

redactie@revista-apulum.ro

© 2026 MUZEUL NAŢIONAL AL UNIRII ALBA IULIA
ISSN – 1013-428X
ISSN – 2247 – 8701
ISSN-L – 2247 – 8701

A C T A M V S E I A P V L E N S I S

APVLVM

LXIII

series ***ARCHAEOLOGICA ET ANTHROPOLOGICA***

ALBA IULIA

MMXXVI

Tehnoredactare: RADU OTA
Traducerea şi verificarea textelor în limba engleză: ADINA BOGDAN
Autorii își asumă întreaga răspundere pentru conținutul studiilor
Materialele nepublicate nu se restituie autorilor

S U M A R

CONTENTS – SOMMAIRE – INHALT

STUDII ȘI ARTICOLE – *STUDIES AND ARTICLES*

ARHEOLOGIE & ANTROPOLOGIE

ARCHAEOLOGY & ANTHROPOLOGY

COLIN P. QUINN, HORIA ION CIUGUDEAN, Archaeological Investigations and Radiocarbon Dating of the Multiperiod Settlement at *Stremț – Fabrica de Alcool*
Investigații arheologice și datarea radiocarbon a așezării pluristratificate de la Stremț – Fabrica de Alcool…….. 1

CAROL KACSÓ, Descoperiri de metale din epoca bronzului în Depresiunea Baia Mare (II)
Bronze Age Metal Discoveries in Baia Mare Depression (II)……. 21

GABRIEL BĂLAN, RALUCA BURLACU-TIMOFTE, AURELIAN RUSU, Săpături arheologice preventive din anul 2016 în situl de la Micești – *Cigașe* (Mun. Alba Iulia)
Rescue Archaeological Excavations in 2016 at the Micești – Cigașe Site (Alba Iulia Municipality) 61

AUREL RUSTOIU, ANDREEA DRĂGAN, MARINA MUSTEAȚĂ, ADRIAN CĂTĂLIN CĂSĂLEAN, BOGDAN LĂPUȘAN, FLORIAN BOIȘTEANU, Templele pierdute ale cetății dacice de la Căpâlna
The Lost Temples of the Dacian Fortress at Căpâlna…….. 89

IVAN ILIĆ, ANDREA MARIANI, The Ancient Sling
Praștia antică..... 115

DAN ANGHEL, OVIDIU-MAXIM OARGĂ, Olarii romani de la Apulum în prima jumătate a sec. al II-lea p.Chr. (partea I)
Roman Potters From Apulum in the First Half of the Second Century AD (Part I) ……. 139

GABRIEL ANDREICA, IOANA MĂRINCEAN, A Selection of Roman Ceramic Building Material Discovered in the Central Area of Potaissa
O selecție a materialului ceramic roman de construcție

descoperit în zona centrală a Potaissei..... 189
MARIAM SLIMOUN, Les archers palmyréniens: de Palmyre à l`armée romaine
Arcașii palmireni: din Palmyra în armata romană 213
GABRIEL CUSTUREA, GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, Monede bizantine descoperite în împrejurimile sitului arheologic de la Tropaeum Traiani (Adamclisi, jud. Constanța)
Byzantine Coins Discovered in the Surroundings of the Archaeological Site of Tropaeum Traiani (Adamclisi, Constanța County)..... 255
ANCA MATIȘ, Un mormânt de incinerație din secolele VIII-IX descoperit la Alba Iulia
A Cremation Burial Dating to the 8th–9th Centuries Discovered at Alba Iulia…… 269
AUREL DRAGOTĂ, MONICA-ELENA POPESCU, GABRIEL TIBERIU RUSTOIU, VALENTIN DELEANU, Funerary Ceramics of the Čierna Type From the Necropolis of Alba Iulia – Stația de Salvare
Ceramica funerară de tip Čierna din necropola de la Alba Iulia – Stația de Salvare…… 291
AUREL DRAGOTĂ, GABRIEL TIBERIU RUSTOIU, MONICA-ELENA POPESCU, ALEXANDRU-OCTAV IONESCU, Luxury and Cult Objects of Byzantine Origin in Tenth-Century Funerary Contexts at Alba Iulia
Obiecte de lux și de cult de origine bizantină în contexte funerare din sec. al X-lea la Alba Iulia 303
ERGUN LAFLI, Two Silver Book Covers with Biblical Scenes From North-Western Cappadocia (Central Turkey)
Două coperte de carte din argint cu scene biblice din nord-vestul Cappadociei (Turcia centrală)..... 327

RESTAURARE – CONSERVARE – INVESTIGAŢII

RESTORATION – CONSERVATION – INVESTIGATIONS

SORIN ȘERBAN, RADU-ANDREI SEBENI, VALENTIN DELEANU, Restaurarea ceramicii dacice descoperită în context ritualic în cercetarea arheologică preventivă de la Alba Iulia – str. Cigaș, nr. 63
Restoration of Dacian Ceramics Discovered in a Ritual

Context During Preventive Archaeological Excavations at Alba Iulia, 63 Cigaș Street ……. 335

VARIA

MARIUS-MIHAI CIUTĂ, Despre colecții și colecționari (II). De la colecționarea numismatică la intermedierea transnațională a antichităților provenite din România. Talentatul „Dom' Profesor de la Cluj".
About Collections and Collectors (II). From Numismatic Collecting to the Transnational Brokerage of Antiquites from Romania. The Talented "Dom' Profesor From Cluj" ……..…. 347

RECENZII ŞI NOTE DE LECTURĂ

REVIEWS AND READER'S NOTES

MARIUS-MIHAI CIUTĂ, Bordi Zsigmond Lóránd, *Repertoriul arheologic al județului Covasna*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2024, 630 de pagini..... 393
GEORGE BOUNEGRU, Ana Cristina Hamat, *Podoabe feminine din Dacia Romană. Cu privire specială la Dacia Superior*, Editura Cetatea de Scaun, 2024, 302 pagini, 63 de planșe color..... 401
RADU OTA, Silviu Ene, *Plastica de teracotă din Dacia (secolele II-III p.Chr.),* editura Cetatea de Scaun, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan", Târgoviște, 2025, 412 pagini, o hartă și 145 de figuri..... 407

CRONICA PUBLICAȚIILOR

THE CHRONICLE OF THE PUBLICATIONS

GEORGE BOUNEGRU, Cronica publicațiilor membrilor Secției Arheologie, apărute în anul 2025..... 411
SIDONIA PETRONELA OLEA, Cronica publicațiilor membrilor compartimentelor Restaurare Ceramică – Metal – Textile și Restaurare Piatră din cadrul Centrului Național de Conservare – Restaurare Carte Veche Alba Iulia, apărute în anul 2025..... 419

Lista autorilor…….....421

RESTAURAREA CERAMICII DACICE DESCOPERITĂ ÎN CONTEXT RITUALIC ÎN CERCETAREA ARHEOLOGICĂ PREVENTIVĂ DE LA ALBA IULIA – STR. CIGAȘ, NR. 63

Sorin ȘERBAN
Radu-Andrei SEBENI
Valentin DELEANU
Muzeul Național al Unirii Alba Iulia

Cuvinte-cheie: ceramică dacică, context ritualic, restaurare arheologică
Key words: Dacian ceramics, ritual context, archaeological restoration

1. **Contextul descoperirii**

Subiectul prezentei lucrări îl constituie analiza ceramicii descoperite într-un context dacic, cu ocazia unei cercetări arheologice preventive efectuate în Alba Iulia, str. Cigaș, nr. 63. Intervenția a avut ca scop cercetarea arheologică preventivă a terenului destinat construirii unei locuințe individuale, cu anexele și împrejmuirile aferente. În acest perimetru investigat au fost identificate nouă complexe arheologice încadrabile categoriei gropilor menajere, precum și o locuință de tip bordei, două cuptoare cu boltă, o vatră de foc și o groapă cu caracter ritual.

Materialul arheologic ajuns în laboratorul de restaurare provine din cadrul gropii Cx. 9 și constă din numeroase fragmente ceramice (**Fig. 1**) care au permis reconstituirea a trei vase de forme diferite, așezate unul peste altul. Alături de acestea au fost identificate și oase de animale, interpretate ca depunere de ofrandă[1]. Din punct de vedere cronologic, complexul arheologic cercetat a fost încadrat în perioada târzie a celei de a doua epoci a fierului – cultura *La Tène*, aparținând civilizației dacice.

2. **Descrierea morfologică și tehnologică a vaselor ceramice descoperite la Cigaș**

După intrarea în laboratorul de restaurare, întregul lot ceramic a fost identificat și grupat pe baza compatibilității formelor și a particularităților pastei. Examinarea morfologică preliminară a materialului destinat restaurării a permis

[1] Mulțumim pe această cale colegului arheolog dr. Gabriel Balteș, responsabil științific, pentru amabilitatea de a ne pune la dispoziție materialul destinat restaurării și informațiile necesare realizării prezentului articol.

identificarea a trei forme de vase distincte tipologic, caracteristice repertoriului ceramic specific perioadei dacice corespunzătoare *La Tène-ului* târziu (sec. I a.Chr. – sec. I p.Chr.).

a) primul tip ceramic identificat în lotul aflat în restaurare aparține categoriei vaselor de provizii, cunoscute în literatura de specialitate sub denumirea de ***vase-pepene***[2]. Aceste recipiente de mari dimensiuni, se caracterizează printr-un corp alungit, ovoidal sau piriform, buză răsfrântă, pereții ușor arcuiți și un diametru al bazei mai redus decât al gurii. Silueta lor zveltă, cu profil prelung asemănător unui pepene, reprezintă elementul definitoriu al acestei categorii ceramice. De regulă vasele sunt lipsite de decor, iar atunci când ornamentația este prezentă, aceasta constă în câte patru butoni aplicați imediat sub buză.

În opinia arheologului I. H. Crișan, această categorie ceramică derivă evolutiv din vasele bitronconice hallstattiene, al căror profil înalt, cu diametru maxim accentuat în zona mediană, a constituit baza morfologică pentru dezvoltarea ulterioară a formelor piriforme specifice epocii dacice[3].

Vasul restaurat de noi are o înălțime de 60 cm, diametrul la buză de 21 cm, diametrul în zona maximă de 25 cm, iar diametrul bazei măsoară 21 cm. Recipientul a fost modelat manual dintr-o pastă grosieră, cu degresant mineral compus din granule de nisip cuarțos și particule de mică. Arderea a avut loc într-o atmosferă predominant reducătoare, insuficient controlată, fapt dovedit de variațiile cromatice ale suprafeței de la brun-cenușiu la cenușiu-închis. Vasele de tip *pepene* reprezintă una dintre cele mai caracteristice forme ale ceramicii dacice lucrate cu mâna din perioada *La Tène* târzie, fiind întâlnite, atât în așezări, cât și în complexe de depozitare.

Analogii apropiate pentru piesa de față sunt cunoscute în așezările și cetățile dacice de pe cursul mijlociu al Mureșului, unde Gabriela Gheorghiu a identificat două recipiente similare la Costești – *Cetățuia* și Căpâlna[4], încadrate în categoria vaselor de depozitare a rezervelor alimentare[5]. Descoperiri comparabile au fost semnalate și la Lancrăm – *Glod*[6], unde recipientele prezintă proporții și dimensiuni apropiate de cele ale vasului analizat, precum și la Cicău (jud. Alba)[7], prin identificarea unor exemplare care se înscriu în aceeași categorie tipologică și funcțională, confirmând răspândirea acestei forme ceramice în arealul intracarpatic.

---

[2] Iaroslavski 1995, p. 56.
[3] Crișan 1969, p. 157.
[4] Gheorghiu 2005, *passim*.
[5] Gheorghiu 2005, p. 139, fig. 91.
[6] Popa 2004, p. 46, pl. 44 (4).
[7] Takacs *et alii* 1979, p. 137, fig. 4 (1).

b) O altă formă de vas reconstituită de noi este ***ceașca dacică***, tip ceramic cunoscut în literatura de specialitate sub denumirea de *căţuie* sau *ceașcă-opaiț*, categorie ceramică foarte bine reprezentată în toate așezările dacice cercetate. Aceste recipiente se caracterizează prin funcționalitate dual㠍mbinând utilizarea practică în activitățile domestice cu un pronunțat rol ritualic. Urmele de afumare observate pe pereții interiori ai numeroaselor vase de acest tip constituie un argument în favoarea utilizării lor pentru arderea de rășini, plante aromatice, ori grăsimi, activități asociate, cel mai probabil, unor practici cu caracter cultic sau ceremonial.

Din punct de vedere morfologic, piesele se înscriu în categoria recipientelor cu profil tronconic, cu pereții mai mult sau mai puțin înclinați, prevăzute cu o toartă, mai rar cu două sau trei toarte, iar baza este îngustă în raport cu diametrul gurii. În mod obișnuit ceștile-căţui sunt realizate dintr-o pastă grosieră, având în compoziție diverși degresanți, aspect care sugerează o tehnică de modelare manuală sau utilizarea unei roți lente. Arderea este, în general, neomogenă, cu alternanțe între zone oxidante și reducătoare, ceea ce conferă suprafeței nuanțe cromatice specifice.

Piesa restaurată de noi se remarcă prin dimensiuni considerabile în raport cu media acestei categorii ceramice. Artefactul are o înălțime de 14,5 cm, un diametru al bazei de 10 cm, iar deschiderea superioară măsoară 26,5 cm, ceea ce îl plasează în categoria căţuilor mari. Corpul este tronconic, cu pereții evazați spre gură, iar baza este relativ mică în raport cu diametrul buzei. Un element distinctiv îl constituie toarta masivă, cu secțiune rotundă, atașată între zona mediană a corpului și partea inferioară, facilitând manipularea vasului și asigurând o bună stabilitate în timpul utilizării.

Analogii apropiate pentru această piesă sunt cunoscute în mediul dacic intracarpatic, fiind documentate la Costești – *Cetățuie*[8], unde au fost publicate cești-căţui cu profil tronconic accentuat, gură larg deschisă și toarte supraînălțate. Piese cu trăsături morfologice similare provin și din așezarea dacică de la Sighișoara – *Wietenberg*[9], precum și din complexele cercetate la Căpâlna[10] și Piatra Craivii (jud. Alba)[11], unde această categorie ceramică este bine reprezentată.

c) A treia piesă întregită, în urma procesului de restaurare, aparține categoriei ***vaselor-borcan***, formă ceramică frecvent întâlnită în mediul dacic, atât în așezări, cât și în necropole. Alături de ceașca-opaiț, vasele-borcan reprezintă una dintre cele mai răspândite categorii ceramice ale epocii. Aceste recipiente prezintă o mare diversitate morfologică, variind de la exemplare cu corp

[8].Ghreorgiu 2005, p. 145, fig. 133 (2).
[9] Andrițoiu, Rustoiu 1997, p. 90.
[10] Macrea *et alii* 1966, p. 63, 76, fig. 32, 52.
[11] Moga 1981, p. 105.

globular până la forme ușor bitronconice sau tronconice, fiind adesea decorate cu butoni circulari, conici ori patrulateri, uneori în asociere cu brâuri aplicate, elemente care puteau îndeplini atât funcții practice cât și decorative sau simbolice.

Exemplarul aflat în discuție, prezintă un profil arcuit, buza ușor îngroșată și evazată, fiind prevăzut cu patru butoni ceramici de dimensiuni medii aplicați imediat sub buză și dispuși aproximativ echidistant pe circumferința vasului. Lipsa altor elemente decorative evidențiază caracterul utilitar al recipientului. Astfel de proeminențe plastice puteau avea un rol funcțional, facilitând manipularea sau suspendarea vasului, dar puteau constitui și simple elemente decorative.

Vasul a fost realizat manual, prin tehnica modelării din suluri succesive suprapuse[12] și ulterior netezite, procedeu caracteristic ceramicii dacice lucrate cu mâna. Suprafața a fost finisată cu o unealtă din os, lemn sau piatră, pentru a conferi o textură uniformă și pentru a reduce porozitatea. Pasta este bine pregătită, cu degresanți fini de nisip și mică. Butonii au fost modelați separat și aplicați înaintea arderii, fiind fixați prin presare și netezirea zonelor de contact.

Arderea incomplet oxidantă a determinat apariția unei nuanțe neuniforme, variind de la brun-cenușiu la cenușiu-închis. Aceste variații cromatice sunt specifice vaselor arse în instalații cu atmosferă insuficientă, unde circulația oxigenului nu este uniformă pe toată durata procesului de ardere.

După refacerea formei, artefactul ceramic măsoară 17,5 cm la gură, 25 cm în înălțime, iar la bază 13 cm, fiind utilizat în principal pentru depozitarea și păstrarea alimentelor solide sau lichide**,** dar putea avea și valențe simbolice, fiind uneori depus în contexte funerare.

Forme asemănătoare, caracterizate prin corp ușor tronconic, buză evazată și decor plastic realizat prin aplicarea unor butoni aplicați pe zona mediană a vasului, au fost identificate în așezările de pe cursul mijlociu al Mureșului, inclusiv la Deva[13]. Exemplare comparabile provin și din cetatea și așezarea dacică de la Căpâlna[14], unde V. Moga a documentat vase-borcan cu trăsături morfologice similare. Analogii relevante sunt cunoscute și în așezările dacice de la Slimnic și Arpașu de Sus[15], unde astfel de recipiente, prevăzute cu butoni aplicați și încadrabile ceramicii autohtone lucrate cu mâna, apar frecvent în inventarele domestice. Prin forma și caracteristicile sale constructive, vasul se înscrie în seria veselei de uz gospodăresc specifice mediului dacic din Transilvania în perioada *La Tène* târzie.

[12] Anghel 2004, p. 102.
[13] Gheorghiu 2005, p 139, Fig. 93 (2).
[14] Glodariu, Moga 1989, p. 63.
[15] Glodariu 1981, p. 152.

3. **Operațiile de restaurare efectuate pentru refacerea formei vaselor**

La momentul intrării în laborator, vasele ceramice se aflau într-un stadiu avansat de fragmentare, fiind păstrate în proporție de aproximativ 60-70% din suprafața originală, ceea ce a permis inițierea procedurilor de restaurare și reconstrucție volumetrică.

Curățarea preliminară a fragmentelor a constituit prima etapă a procesului de restaurare. Depunerile mecanice aderente au fost îndepărtate prin periere sub jet de apă curentă, utilizând perii cu duritate adecvată suportului ceramic. Pentru eliminarea depunerilor de natură calcaroasă s-a aplicat un tratament chimic controlat cu soluție diluată de acid clorhidric, urmat de neutralizare prin clătiri succesive timp de 24 de ore în apă curentă, pentru a preveni eventualele efecte chimice reziduale. Uscarea fragmentelor s-a realizat lent, la temperatura ambientală, pentru a evita apariția tensiunilor interne și a fisurilor.

Asamblarea s-a realizat individual pentru fiecare piesă, începând cu baza și continuând progresiv către zona superioară. S-a utilizat adezivul de tip Aracet D3 fără plastifiant, ales pentru compatibilitatea acestuia cu ceramica, stabilitatea în timp și reversibilitate, respectând principiile fundamentale ale restaurării.

În cazul vasului piriform, procesul de restaurare s-a realizat în trei etape: asamblarea și consolidarea zonei inferioare prin completări cu ipsos a zonelor lacunare (**Fig. 2**); reconstrucția porțiunii superioare prin montarea progresivă a fragmentelor și completarea lacunelor (**Fig. 3**); îmbinarea celor două segmente structurale ale vasului și refacerea formei ceramice prin completări cu ipsos, urmate de finisări graduale cu hârtie abrazivă de diverse granulații și lână metalică, pentru a obține o suprafață netedă, cât mai apropiată de original (**Fig. 4**).

Restaurarea celorlalte artefacte, cățuia (**Fig. 5-6**) și vasul borcan (**Fig. 7-8**), a respectat procedurile standard, adaptate particularităților fiecărui obiect. Gradul de fragmentare a permis realizarea unei asamblări treptate, începând de la bază și continuând către partea superioară, iar zonele lipsă au fost completate cu ipsos și finisate cu hârtie abrazivă și lână metalică, pentru a obține o tranziție uniformă, vizuală, între materialul original și completări.

Integrarea cromatică a completărilor a fost realizată cu tempera, pigmenții fiind selectați astfel încât să reproducă cât mai fidel tonurile originale ale ceramicii.

Conservarea finală a constat în aplicarea unei soluții diluate de aracet, distribuită uniform prin pensulare. Această etapă a avut rolul de a stabiliza suprafața ceramică, de a proteja completările și de a uniformiza aspectul vizual general, respectând criteriile de compatibilitate, stabilitate și reversibilitate a materialelor utilizate.

4. Concluzii

Restaurarea materialului ceramic descoperit în complexul ritualic de la Alba Iulia – str. Cigaș, nr. 63 a permis reconstituirea a trei vase reprezentative pentru repertoriul ceramic dacic din perioada La Tène târzie. Analiza morfologică și tehnologică a evidențiat caracteristicile specifice ceramicii autohtone lucrate cu mâna, precum și existența unor analogii apropiate în mediul dacic intracarpatic.

Prin conservarea și valorificarea acestor artefacte, cercetarea contribuie la o mai bună înțelegere a practicilor cotidiene și rituale ale comunităților dacice din spațiul transilvănean.

RESTORATION OF DACIAN CERAMICS DISCOVERED IN A RITUAL CONTEXT DURING PREVENTIVE ARCHAEOLOGICAL EXCAVATIONS AT ALBA IULIA, 63 CIGAȘ STREET

ABSTRACT

Preventive archaeological research on Cigaș Street in Alba Iulia led to the identification of several Dacian complexes, including a ritual pit containing three almost complete vessels and animal remains. The ceramic material, dated to the La Tène period, was analyzed and restored in the laboratory, identifying three distinct types of container: a melon vessel, an incense burner and a jar with knobs.

The restoration involved mechanical and chemical cleaning, assembly, filling in the gaps with plaster, chromatic integration and final conservation. The result allowed the reconstruction of the original forms and the functional and ritual interpretation of the vessels.

LIST OF ILLUSTRATIONS:

Fig. 1. Ceramic material recovered from feature Cx 9.
Fig. 2. Image of the lower part of the vessel after assembling and consolidating the fragments.
Fig. 3. Images of the upper part of the vessel during the assembling of the fragments and the filling of the missing areas.
Fig. 4. The Dacian vessel after joining the two halves and restoring its shape.
Fig. 5. Dacian incense burner, after assembling the fragments and restoring its shape.
Fig. 6. Image after the chromatic integration of the reconstruction and the final conservation of the vessel's surface.
Fig. 7. Jar vessel after assembling the fragments.
Fig. 8. Images after restoring the shape of the vessel, finalizing completions, chromatic integration and final conservation of the surface.

Bibliografie:

Andrițoiu, Rustoiu 1997 – I. Andrițoiu, A. Rustoiu, *Sighișoara-Wietenberg, Descoperiri preistorice și așezarea dacică*, București, 1997.

Anghel 2004 – D. Anghel, „Considerații privind tehnologia de prelucrare a materialului ceramic din Groapa 4 (Latène)", în: C. I. Popa, N.-M. Simina, *Cercetări arheologice la Lancrăm "Glod"*, Alba Iulia, 2004, p. 100-105.

Crișan 1969 – I. H. Crișan, *Ceramica Daco-Getică cu specială privire la Transilvania*, București, 1969.

Gheorghiu 2005 – G. Gheorghiu, *Dacii pe cursul mijlociu al Mureșului (sfârșitul sec. II a. Hr.- începutul sec. II p. Hr.)*, Cluj-Napoca, 2005.

Glodariu 1981 – I. Glodariu, „Contribuții la cronologia ceramicii dacice în epoca La Tène târzie", *Studii Dacice*, Cluj-Napoca, 1981, p. 146-165.

Glodariu, Moga 1989 – I. Glodariu, V. Moga, *Cetatea dacică de la Căpâlna*, București, 1989.

Iaroslavski 1995 – E. Iaroslavski, „Vase tradiționale de provizii în epoca La Tène tardivă", *Arheologia Moldovei*, 18, 1995, p. 51-58.

Macrea *et alii* 1966 – M. Macrea, O. Floca, N. Lupu, I. Berciu, *Cetăți dacice din sudul Transilvaniei*, București, 1966.

Moga 1981 – V. Moga, „Așezarea și cetatea dacică de la Piatra Craivii (jud. Alba)", *Studii dacice*, Cluj-Napoca, 1981, p. 103-106.

Popa 2004 – C. I. Popa, „Descoperiri din cea de-a doua vârstă a fierului (La Tène)", în: C. I. Popa, N.-M. Simina, *Cercetări arheologice la Lancrăm "Glod"*, Alba Iulia, 2004, p. 35-80.

Takacs *et alii* 1979 – M. Takacs, Gh. Păiuș, I. Winkler, „Așezarea dacică și daco-romană de la Cicău", *Apulum*, XVII, 1979, p. 130-193.

Fig. 1. Material ceramic recuperat în cadrul complexului Cx 9.

Fig. 2. Imaginea zonei inferioare a vasului după asamblarea și consolidarea fragmentelor.

Fig. 3. Imagini cu partea superioară a vasului, din timpul montării fragmentelor și a completării zonelor lacunare.

Fig. 4. Vasul dacic după îmbinarea celor două jumătăți și refacerea formei.

Fig. 5. Cățuie dacică după asamblarea fragmentelor și refacerea formei.

Fig. 6. Imagine după integrarea cromatică a completării și conservarea finală a suprafeței vasului.

Fig. 7. Vasul borcan după asamblarea fragmentelor.

Fig. 8. Imagini după refacerea formei vasului, finisarea completărilor, integrarea cromatică și conservarea finală a suprafeței.